

Beata Bykowska-Godlewska

Zakład Socjologii Stosowanej, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Gdański

Zakres zadań, uprawnień i obowiązków nauczycieli szkół publicznych i niepublicznych — analiza porównawcza

Streszczenie

Wraz ze zmianami społecznymi, ekonomicznymi i politycznymi, które dokonały się w Polsce na przełomie lat 80. i 90. XX wieku, przeobrażeniom uległ także system oświaty. Uchwalona Przez Sejm RP w 1991 roku ustawa o systemie oświaty (art. 5 pkt 1) wprowadziła możliwość zakładania szkół i placówek oświatowych przez różne podmioty, takie jak stowarzyszenia, fundacje i osoby fizyczne. Przepisy ustawy oznaczały w praktyce, że monopol państwa na oświatę został złamany, a usługi edukacyjne w pewnej mierze uległy urynkowieniu. Zmiany te nie pozostały bez wpływu na sytuację zawodową sporej liczby nauczycieli, którzy znaleźli zatrudnienie w nowo powstałych placówkach. W stosunku do swoich kolegów z sektora publicznego, nauczyciele szkół niepublicznych utracili część praw i przywilejów, wynikających bezpośrednio z Karty Nauczyciela, która stanowi podstawowy akt prawny regulujący zasady zatrudniania nauczycieli w szkołach publicznych. Niniejszy artykuł prezentuje wyniki analizy porównawczej zakresu zadań, uprawnień i obowiązków, przypisanych do statusu nauczyciela w obu typach szkół.

Słowa kluczowe

edukacja, szkolnictwo publiczne, szkolnictwo niepubliczne, zmiana, Karta Nauczyciela

The comparative analysis of the situation of the public and non-public school teachers — their scope of tasks, powers and duties

Abstract

Along with the changes in social, political and economic sphere that took place in Poland during the 1980s and 1990s, the educational system changed as well. Polish Parliament passed the Bill on Education in 1991. That bill had the provision that allowed non-state actors, such as foundations, associations, physical persons to be the founders of schools. In practical terms, it meant that the state monopoly in schooling ended, and the market of educational services was created. Those changes had an impact on the professional situation of teachers that got employed in the non-public entities. In comparison to the public sector teachers, they lost part of their privileges and rights stemming from so called Teachers' Chart, the legal regulation passed in 1982 (the base legal act regulating the rules of employment in state education). The following article presents the comparative analysis of the issue of tasks, powers and duties assigned to the position of a teacher in the two types of school, public and non-public.

Keywords

public teacher, non-public teacher, education, public school, non-public school, Teachers' Chart

Wraz ze zmianami społecznymi, ekonomicznymi i politycznymi, które dokonały się w Polsce na przełomie lat 80. i 90. XX wieku, przeobrażeniom uległ także system oświaty. Uchwalona Przez Sejm RP w 1991 roku ustawa o systemie oświaty (art. 5 pkt 1)¹ wprowadziła możliwość zakładania szkół i placówek oświatowych przez różne podmioty, takie jak stowarzyszenia, fundacje i osoby fizyczne. Przepisy ustawy oznaczały w praktyce, że monopol państwa na oświatę został złamany, a usługi edukacyjne w pewnej mierze uległy urynkowieniu. Rodzice i uczniowie uzyskali możliwość dokonywania wyboru szkoły zgodnie z własnymi oczekiwaniami i przekonaniem.

Nowo powstające placówki niepubliczne oferowały zazwyczaj lepsze warunki lokalowe i bardziej nowoczesne wyposażenie, np. w zakresie pomocy dydaktycznych czy sprzętu sportowego. Klasy szkolne charakteryzowały się niewielką liczebnością, z reguły ok. 12–15 uczniów. W szkołach niepublicznych dbano o przyjazną, otwartą na indywidualne potrzeby ucznia atmosferę. Placówki te proponowały edukację prowadzoną w oparciu o różnorodne koncepcje pedagogiczne, nierzadko innowacyjne. W trosce o dobro i przyszłość uczniów, szkoły niepubliczne w większości występowały o nadanie uprawnień szkoły publicznej. Chodziło przede wszystkim o to, by móc wydawać uczniom świadectwa i dyplomy państwowe.

Także i dziś szkoły niepubliczne mogą uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli²: (1) realizują programy nauczania uwzględniające ww. podstawy programowe; (2) stosują te same co szkoły publiczne zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów, z wyjątkiem egzaminów wstępnych; (3) prowadzą dokumentację przebiegu nauczania ustaloną dla szkół publicznych; (4) kształcą w zawodach określonych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego albo w innych zawodach za zgodą Ministra Edukacji Narodowej — dotyczy to szkół zawodowych; (4) zatrudniają nauczycieli przedmiotów obowiązkowych posiadających kwalifikacje określone dla nauczycieli szkół publicznych.

Podstawowa różnica w funkcjonowaniu szkoły publicznej i niepublicznej z uprawnieniami szkoły publicznej sprowadzała się od samego początku do sposobu finansowania. Placówki niepubliczne w zasadniczej mierze utrzymywane były (i są nadal) ze środków, które dobrowolnie wpłacają rodzice uczniów (pod postacią czesnego w określonej wysokości) i z ewentualnych dotacji sponsorskich. Udział w finansowaniu szkoły, zapewnia rodzicom zwiększone w stosunku do szkoły publicznej możliwości wywierania wpływu na dobór kadry nauczycielskiej i na obsadę kluczowych stanowisk w strukturze organizacyjnej szkoły.

Zmiany zapoczątkowane uchwaleniem ustawy o systemie oświaty i powstaniem, a następnie rozwojem szkolnictwa niepublicznego w Polsce, nie pozostały bez wpływu na sytuację zawodową sporej liczby nauczycieli, którzy znaleźli zatrudnienie w nowo powstałych placówkach. W stosunku do swoich kolegów z sektora publicznego, nauczyciele szkół niepublicznych utracili część praw i przywilejów, wynikających

¹ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz.U. Nr 95, poz. 425 z późn. zm.

² K. Stankiewicz, *Szkoły publiczne i niepubliczne*, „Informacyjny Serwis Edukacyjny”, dostęp on-line: <http://www.oswiataiprawo.pl/Dyrektor/Prawo-w-szkole/Archiwum-2007-2008/Szkoły-niepubliczne/Szkoły-publiczne-i-niepubliczne>, data dostępu 18.02.2013.

bezpośrednio z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r., zwanej Kartą Nauczyciela³, która stanowi podstawowy akt prawny regulujący zasady zatrudniania nauczycieli w szkołach publicznych. Poniżej przedstawiona zostanie krótka analiza porównawcza zakresu zadań, uprawnień i obowiązków, przypisanych do statusu nauczyciela w obu typach szkół.

Nauczyciele zatrudnieni w szkołach publicznych mają w pełni zagwarantowaną możliwość korzystania z zapisów zawartych w Karcie Nauczyciela (KN). Nauczyciele placówek niepublicznych z uprawnieniami szkół publicznych, z przepisów zawartych w Karcie mogą korzystać tylko w takim zakresie, w jakim zezwala im na to ta ustawa. Warto tu podkreślić, że kluczowym warunkiem uprawniającym do korzystania z zapisów Karty jest zatrudnienie nauczyciela w szkole niepublicznej w oparciu o umowę o pracę. Karta nie ma bowiem zastosowania w odniesieniu do nauczycieli wykonujących swoje zawodowe obowiązki w oparciu o umowę zlecenie lub umowę o dzieło, czyli na podstawie umów cywilnoprawnych.

Zakres stosowania przepisów KN w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę w szkołach niepublicznych z uprawnieniami szkół publicznych, działających w oparciu o ustawę o systemie oświaty, określa art. 91b ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela, tj.:⁴

1. *Do nauczyciela zatrudnionego w wymiarze niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć nie stosuje się przepisów art. 54–61, 77, 72 i 86–91.*
2. *Do nauczycieli zatrudnionych w:*
 - 1) *szkołach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, bez względu na wymiar zatrudnienia, mają zastosowanie przepisy art. 11a i art. 63;*
 - 2) *przedszkolach i placówkach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, bez względu na wymiar zatrudnienia, ma zastosowanie przepis art. 63;*
 - 3) *przedszkolach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2a, oraz szkołach i placówkach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, w tym do nauczyciela zatrudnionego na stanowisku dyrektora, mają zastosowanie przepisy art. 6, art. 9–9i, art. 22 ust. 3 i 4, art. 26, art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3, art. 51, art. 70a ust. 3, 4 i 6, art. 75–86, art. 88 i art. 90;*
 - 4) *przedszkolach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. b, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć, w tym do nauczyciela zatrudnionego na stanowisku dyrektora, mają zastosowanie przepisy art. 6, art. 9–9i, art. 22 ust. 3 i 4, art. 26, art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3, art. 51, art. 70a ust. 3, 4 i 6, art. 75–85 i art. 88.*
- 2a. *Do pracowników, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 4 i 5, mają zastosowanie przepisy art. 6, art. 51, art. 63, art. 64 ust. 3, art. 86–88 i art. 90.*

Z treści art. 91b KN wynika, że zakres stosowania przepisów ustawy wobec nauczycieli placówek niepublicznych uzależniony jest także od wymiaru zatrudnienia. Bez względu na to kryterium w odniesieniu do wszystkich nauczycieli zatrudnionych w placówkach niepublicznych w oparciu o umowę o pracę, działają jedynie przepisy

³Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela, Dz.U. Nr 3, poz. 19 z późn. zm.; *Karta Nauczyciela*, 8. Wydanie, Wydaw. C.H. Beck, seria „Twoje prawo”, Warszawa 2012.

⁴*Ibidem*, s. 78.

zawarte w art. 11a i art. 63 KN. Natomiast zapisy zawarte w art. 6, art. 9–9i, art. 22 ust. 3 i 4, art. 26, art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3, art. 51, art. 70a ust. 3, 4 i 6, art. 75–86, art. 88 i art. 90 KN mają zastosowanie w stosunku do nauczycieli placówek niepublicznych, których wymiar zatrudnienia wynosi co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru czasu pracy.

Wymienione wyżej przepisy regulują takie kwestie, jak:

- legitymacja służbowa;
- ochrona przewidziana dla nauczycieli, taka jak dla funkcjonariuszy publicznych;
- obowiązki nauczyciela;
- wymagania kwalifikacyjne;
- awans zawodowy;
- fundusz na nagrody dla nauczycieli przyznawane przez kuratorów oświaty i ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- nadawanie nauczycielom Medalu Komisji Edukacji Narodowej;
- korzystanie ze środków na kształcanie i doskonalenie zawodowe;
- odpowiedzialność dyscyplinarną;
- zawieranie stosunku pracy;
- wygasanie stosunku pracy z mocy prawa.

Szczegółowa analiza treści wymienionych wyżej przepisów pozwala zauważyć różnice i podobieństwa odnoszące się do sytuacji zawodowej nauczycieli w szkołach publicznych i niepublicznych z uprawnieniami szkoły publicznej. Zostaną one przedstawione poniżej.

1. Nauczyciel szkoły niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, bez względu na wymiar zatrudnienia ma prawo, tak samo jak nauczyciel szkoły publicznej, do posiadania i korzystania z legitymacji służbowej. Na mocy przepisu art. 11a Karty Nauczyciela dyrektor szkoły wystawia nauczycielowi legitymację służbową, na jego wniosek. Za wydanie legitymacji dyrektor szkoły może zażądać opłaty, jednak w kwocie nie wyższej niż koszt wytworzenia dokumentu.

2. Nauczycielom szkół niepublicznych działających na podstawie ustawy o systemie oświaty i posiadających uprawnienia szkół publicznych bez względu na wymiar zatrudnienia, przysługuje ochrona w takim zakresie, w jakim dotyczy to funkcjonariuszy publicznych. Na mocy art. 63 KN nauczyciel, podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w Kodeksie karnym. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły są obowiązani z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone.

3. W stosunku do nauczycieli zatrudnionych w szkołach publicznych, jak i do nauczycieli szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, ale tylko tych, którzy zatrudnieni są w oparciu o umowę o pracę w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego czasu pracy, w tym do nauczyciela zatrudnionego na stanowisku dyrektora, w jednakowym stopniu zastosowanie mają przepisy określone w art. 6 KN, który określa podstawowe obowiązki. Według zawartych tam zapisów nauczyciel zobowiązany jest:

- rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz podstawowymi funkcjami szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą,

w tym zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę;

- wspierać każdego ucznia w jego rozwoju;
- dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego;
- kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka;
- dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.

4. W zakresie dotyczącym wymagań kwalifikacyjnych, do nauczycieli zatrudnionych zarówno w szkołach publicznych, jak i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych (w wymiarze minimum 1/2 etatu) zastosowanie mają zapisy zawarte w art. 9 Karty Nauczyciela, które określają, że stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która:

- posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje;
- przestrzega podstawowych zasad moralnych;
- spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zawodu.

5. W kwestii dotyczącej awansu zawodowego, wszyscy nauczyciele zarówno podejmujący pracę w szkole publicznej, jak i niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, objęci są regulacjami Karty Nauczyciela (art. 9a–9i), które określają sposoby uzyskiwania tegoż awansu. Nauczycielowi szkoły niepublicznej przysługuje takie samo prawo do realizacji stażu w ramach awansu zawodowego, jak nauczycielowi placówki publicznej. Warto tu zaznaczyć, że w przypadku, gdy nauczyciel szkoły niepublicznej pracuje w więcej niż jednej szkole, ale w żadnej z nich nie jest zatrudniony w wymiarze przekraczającym połowę pełnego etatu, to przy awansie zawodowym uwzględnia się zsumowaną liczbę wszystkich godzin, które dany nauczyciel zrealizował.

6. Karta Nauczyciela reguluje także kwestie nagród dla nauczycieli placówek publicznych, jak i nauczycieli placówek niepublicznych zatrudnionych w wymiarze minimum 1/2 etatu, poprzez zapisy zawarte w art. 49 KN (ust. 1 pkt 2 i 3). Stanowią one o tym, że w budżetach wojewodów, a także budżecie ministra właściwego ds. oświaty, tworzy się specjalne fundusze, przeznaczone na nagrody dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze. Nauczyciele szkół niepublicznych (zatrudnieni w wymiarze minimum 1/2 etatu), jak i nauczyciele szkół publicznych, mają takie same prawa w zakresie ubiegania się o nagrody kuratora oświaty i ministra właściwego ds. oświaty i wychowania za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze. Mogą też zostać odznaczeni medalem o szczególnym dla zawodu nauczycielskiego znaczeniu. Prawo do Medalu Komisji Edukacji Narodowej, bo o nim tu mowa, określa art. 51 Karty Nauczyciela. Stanowi on, że odznaczenie to może zostać nadane nauczycielom i innym osobom, zatrudnionym w szkołach i placówkach niepublicznych, za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania. Medal nadaje minister właściwy do spraw oświaty i wychowania. Zasady jego przyznawania określa stosowne rozporządzenie.

7. Na mocy zapisów zawartych w Karcie Nauczyciela, przysznaje się osobom wykonującym zawód nauczyciela w placówkach niepublicznych na podstawie umowy o pracę, w wymiarze minimum 1/2 etatu, prawo do korzystania ze środków wyodrębnionych na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli w budżetach wojewodów oraz budżecie ministra właściwego ds. oświaty i wychowania.

8. W odniesieniu do kwestii związanych z dyscypliną pracy, Karta Nauczyciela w przepisach zawartych w rozdziale 10 (art. 75–85) mających zastosowanie do nauczycieli szkół i placówek niepublicznych stanowi, że nauczyciele podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za uchybienia godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom, o których mowa w art. 6 KN. Za uchybienia przeciwko porządkowi pracy, w rozumieniu art. 108 Kodeksu pracy⁵, wymierza się nauczycielom kary porządkowe zgodnie z Kodeksem pracy.

Karami dyscyplinarnymi dla nauczycieli są:

- nagana z ostrzeżeniem;
- zwolnienie z pracy;
- zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania;
- wydalenie z zawodu nauczycielskiego.

Wymierzenie kary dyscyplinarnej wydalenia z zawodu nauczycielskiego jest równoznaczne z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim. Odpis prawomocnego orzeczenia wraz z uzasadnieniem włącza się do akt osobowych nauczyciela. W sprawach dyscyplinarnych nauczycieli orzekają w pierwszej instancji komisje dyscyplinarne przy wojewodach dla nauczycieli wszystkich szkół na terenie województwa.

9. Istotna różnica w zakresie uprawnień nauczycieli szkół publicznych i niepublicznych dotyczy obszaru regulacji odnoszących się do sposobu nawiązywania stosunku pracy. Zapisy zawarte w art. 10 i 11 KN, które dotyczą tych właśnie zagadnień, nie mają zastosowania wobec nauczycieli szkół i placówek niepublicznych. Kwestie związane z ich zatrudnianiem regulują przepisy Kodeksu pracy oraz wewnętrzne akty prawne, jak np. statut. Warunki zatrudnienia (tj. w szczególności rodzaj umowy, wymiar czasu pracy, wynagrodzenie) nauczyciela w szkole niepublicznej określa pracodawca. W szkołach takich nauczycielowi nie przysługuje urlop dla poratowania zdrowia, ani zwiększony wymiar urlopu wypoczynkowego, ani też żaden inny przywilej przysługujący nauczycielom zatrudnionym w placówkach publicznych.

10. Karta Nauczyciela obowiązuje natomiast w jednakowym stopniu nauczycieli szkół publicznych i niepublicznych (zatrudnionych w wymiarze minimum 1/2 etatu) w zakresie przepisów związanych z wygaśnięciem stosunku pracy z mocy prawa. Artykuł 26 KN stanowi, że stosunek pracy nauczyciela wygasa z mocy prawa odpowiednio w razie:

- prawomocnego ukarania w postępowaniu dyscyplinarnym karą dyscyplinarną zwolnienia z pracy oraz karą dyscyplinarną zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie trzech lat od ukarania lub karą wydalenia z zawodu nauczycielskiego;

⁵ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy, Dz.U. Nr 24, poz. 141 z późn. zm.

- prawomocnego skazania na karę pozbawienia praw publicznych albo prawa wykonywania zawodu lub utraty pełnej zdolności do czynności prawnych;
- prawomocnego skazania za przestępstwo popełnione umyślnie;
- upływu trzymiesięcznego okresu odbywania kary pozbawienia wolności;
- stwierdzenia, że nawiązanie stosunku pracy nastąpiło na podstawie fałszywych lub nieważnych dokumentów.

Wygaśnięcie stosunku pracy przypadkach uwzględnionych w art. 26 KN stwierdza dyrektor szkoły, a w stosunku do dyrektora szkoły — organ prowadzący szkołę.

Podsumowanie

Przeprowadzone porównanie zakresów zadań, uprawnień i obowiązków nauczycieli zatrudnionych szkołach publicznych z tymi, które dotyczą nauczycieli szkół niepublicznych, upoważnia do sformułowania następujących wniosków:

1. Zasadnicze różnice dotyczą sposobu zatrudniania nauczycieli w placówkach publicznych i niepublicznych. W przypadku tych drugich, przy zawieraniu umów o pracę zastosowanie mają przepisy Kodeksu pracy, a nie Karty Nauczyciela. O warunkach zatrudnienia nauczycieli w placówkach niepublicznych decydują bezpośrednio pracodawcy.
2. Najkorzystniejszą formą zatrudnienia nauczyciela w placówce niepublicznej, taką która otwiera mu drogę do korzystania (choć także w ograniczonym zakresie) z zapisów zawartych w Karcie Nauczyciela, jest umowa o pracę w wymiarze nie mniejszym niż 1/2 etatu.
3. Nauczyciel zatrudniony w placówce niepublicznej w wymiarze mniejszym niż 1/2 etatu zachowuje jedynie prawo do legitymacji służbowej i ochrony przysługującej funkcjonariuszom publicznym.
4. Najmniej korzystna dla nauczyciela placówka niepublicznej jest sytuacja, w której wykonuje on swoją pracę w oparciu o umowę cywilnoprawną. W takim przypadku nauczyciel nie ma żadnych możliwości skorzystania z przepisów prawa zawartych w Karcie Nauczyciela. Nie podlega też regulacjom Kodeksu pracy.
5. Zadania i obowiązki oraz sankcje przewidziane prawem za niewłaściwe ich wykonywanie, w gruncie rzeczy są jednakowe dla nauczycieli pracujących w obu typach placówek.
6. Nie stwierdzono różnic w zakresie zasad regulujących korzystanie z funduszy przeznaczonych na doksztalcanie się nauczycieli i doskonalenie warsztatu pracy nauczycielskiej.
7. Nauczycielom w obu typach placówek przysługują takie same prawa do nagród za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze.

Przeprowadzona analiza porównawcza wskazuje na to, że zmienną najbardziej różnicującą sytuację zawodową nauczycieli zatrudnionych w placówkach publicznych i niepublicznych jest możliwość korzystania z uprawnień, jakie wynikają bezpośrednio z zapisów Karty Nauczyciela. W tej mierze grupę najbardziej uprzywilejowaną stanowią nauczyciele zatrudnieni w placówkach publicznych. W zakresie zadań i obowiązków

jakie łączą się z wykonywaniem zawodu nauczyciela w placówkach obu typów, zasadniczych różnic nie stwierdzono.

Bibliografia

1. *Karta Nauczyciela*, 8. wydanie, Wydawnictwo C.H. Beck, seria „Twoje prawo”, Warszawa 2012.
2. Stankiewicz K., *Szkoły publiczne i niepubliczne*, „Informacyjny Serwis Edukacyjny”, dostęp on-line: <http://www.oswiataiprawo.pl/Dyrektor/Prawo-w-szkole/Archiwum-2007-2008/Szkoły-niepubliczne/Szkoły-publiczne-i-niepubliczne>.
3. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy, Dz.U. Nr 24, poz. 141 z późn. zm.
4. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela, Dz.U. Nr 3, poz. 19 z późn. zm.
5. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Dz.U. Nr 95, poz. 425 z późn. zm.